

Мулик Т. О., кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри аналізу та статистики, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1109-2265

e-mail: mulyk_t_o@ukr.net

Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи

Анотація. У статті досліджено поняття та погляди вітчизняних та зарубіжних вчених щодо діагностики. Обґрунтовано механізм здійснення економічної діагностики. Досліджено поняття бізнес-процесів підприємства та їх види. Розглянуто підходи щодо трактування сутності поняття «діагностика». Визначено основні положення та напрями діагностики, її роль у прийнятті управлінських рішень з необхідністю попереднього діагностування діяльності підприємства. Узагальнено види діагностики підприємства, моделі, що застосовуються на практиці, які дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними та опосередкованими показниками. Зазначено, що діагностика повинна застосовуватися в процесі управління підприємством постійно та безперервно, внаслідок чого можна виявити нові тенденції, що потребують внесення конкретних конструктивних змін у процесі управління. Зроблено висновки про необхідність використання діагностичного підходу при вирішенні важливих проблем та прийнятті рішень. На основі цього сформульовано і запропоновано шляхи покращення діагностики.

Ключові слова: економічна діагностика; діагностика бізнес-процесів; ефективність діяльності; описативні моделі; предикативні моделі; нормативні моделі.

Mulyk Tetiana, Ph.D (Economics), Associate Professor, Head of the Analysis and Statistics Department, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia

Organization of Diagnostics of Enterprise Activity and its Business Processes: Theoretical and Methodical Approaches

Abstract. Introduction. In modern economic conditions characterized by European integration transformations, development of globalization processes, strengthening of economic and political imbalances, procedures of diagnostics of business processes as a guarantee of effective management, they reach a new level. Diagnosis today is a process of continuous monitoring of the economic processes and phenomena for its evaluation and timely identification of problems of functioning of the entity based on direct and indirect signs. It aims at developing directions and measures to eliminate various negative causes and in turn aims at systematizing and optimizing the work of the whole enterprise.

Purpose. The purpose of the article is to determine the role and importance of diagnostics in the effectiveness of business processes and ways to improve it.

Results. The concepts and views of domestic and foreign scientists on diagnostics are investigated. The mechanism of the realization of economic diagnostics is substantiated. The concept of enterprise business processes and their types are investigated. Approaches to interpreting the essence of the concept of "diagnostics" are considered. The basic positions and directions of diagnostics are defined. Types of enterprise diagnostics and models applied in practice, which allow structuring and identifying relationships between basic and indirect indicators, are characterized. Diagnostics should constantly and continuously be applied in the process of managing an enterprise, because they allow the identification of new trends that require specific structural changes in the management process.

Conclusions. The main purpose of diagnostics is to diagnose the object under study and to identify changes in its condition in order to shape future development prospects. Only when achieving a certain goal based on the formation of an analytical database of diagnostics can we talk about the transition to the choice of economic policy and strategy by developing and making management decisions. With the help of diagnostic procedures it is possible to thoroughly analyze the economic activity of enterprises and to identify the prospects for their development. At the same time diagnostics should be constantly developing, and it is expedient for the enterprise to take measures aimed at its improvement.

Keywords: diagnostics; diagnostics of enterprise; descriptive models; predicative models; normative models.

JEL Classification: M 21, M 40, M 41.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання, для яких характерні євроінтеграційні трансформації, розвиток глобалізаційних процесів, посилення економіко-політичних дисбалансів, процедури діагностики бізнес-процесів як запоруки ефективного господарювання виходять на якісно новий рівень. Діагностика сьогодні являє собою

процес постійного моніторингу за станом економічних процесів та явищ для його оцінки і своєчасного виявлення проблем функціонування суб'єкта господарювання за прямими і непрямими ознаками. Вона спрямована на розробку напрямків і заходів щодо усунення різних негативних причин та націлена

на систематизацію та оптимізацію роботи всього підприємства.

Необхідно зазначити, що питання поліпшення ефективності управління підприємствами хвилює вчених та практиків протягом багатьох десятиліть. Ускладнення характеру діяльності підприємств в сучасних умовах висуває нові вимоги до інструментів управління і, зокрема, до методів дослідження й оцінки їх діяльності. У даний час склалися об'єктивні передумови для застосування в системі управління підприємствами інструмента, який дозволяв би проводити детальне дослідження, одержувати достовірну та повну інформацію про діяльність підприємства, що служила би базою для розробки та прийняття ефективних управлінських рішень [1].

Вважаємо, що таким інструментом управління може бути діагностика бізнес-процесів. Завданнями якої є оцінка результативності господарської діяльності за різні періоди, виявлення впливу факторів на неї, а також визначення фінансової стійкості, платоспроможності, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження з формування та розвитку економічної діагностики, її бізнес-процесів, проводили закордонні та вітчизняні вчені. Серед них вагомий внесок здійснили: В. Рапопорт, Дж. Лафта, Н. Шпанковська, Г. Король, І. Извекова, О. Коновалов, О. Куріненко, О. Шляга, Н. Сарай, О. Коваленко, Н. Заярна, А. Гречан та інші. Науковці визначили форми діагностики, її місце в економічному аналізі, дослідили процедури, методи та моделі проведення діагностики, розробили прийоми практичного застосування діагностики на підприємстві тощо. У більшості робіт розглядаються

різні аспекти діагностики, тому виникає неоднозначність у думках дослідників, окремі питання носять дискусійний характер та потребують додаткового дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення ролі та значення діагностики у ефективності бізнес-процесів та шляхи її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне підприємство варто досліджувати як систему, у якій протікає безліч різноманітних процесів, що взаємопов'язані та доповнюють один одного.

Як зазначає І. Яцкевич, всі бізнес-процеси потребують систематичного моніторингу та періодичного коректування враховуючи зміни, що відбулися. Керівництво підприємства просто повинне мати наочне уявлення про те, яку роботу щодня мають виконувати його співробітники, як організовано взаємодію між його підрозділами, як вибудований взаємозв'язок з його контрагентами, як відбувається документообіг та як автоматизовані виробничі процеси тощо [2].

Ці питання особливо є нагальними та актуальними, коли стоїть завдання підвищення ефективності роботи підприємства, пошук резервів, що впливають на ефективність, коли новому менеджменту потрібно оперативно увійти в курс поточних справ і виробити подальший план дій тощо.

Бізнес-процес – це сукупність взаємопов'язаних заходів або завдань, спрямованих на створення певного продукту або послуги для споживачів. Для наочності всі бізнес-процеси візуалізують за допомогою блок-схеми бізнес-процесів [2] (рис. 1).

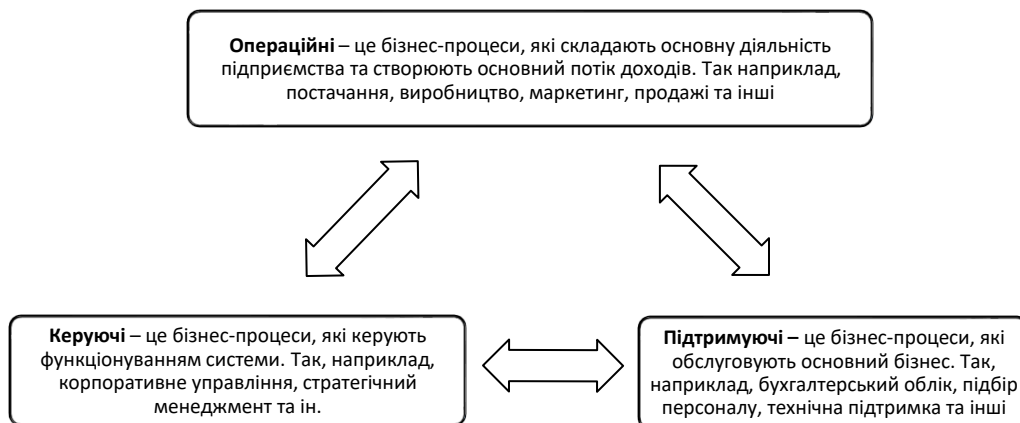

Рисунок 1 – Види бізнес-процесів

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Необхідність та роль діагностики досліджують також зарубіжні науковці. Так, М. Дарісова та

Е. Токарчікова [3] пов'язують її з аналізом продуктивності компанії, тобто як попередня умова для

допомоги компанії, щоб мати успіх в конкурентоздатному середовищі.

Катаєв М., Булишева Л., Ємельяненко А. та Бі З. [4] пропонують систему діагностики підприємства, яка зосереджується на оцінці ефективності процесів бізнесу підприємства. Автори зазначають, що застосовуючи діагностику підприємства, процедури та методологія мають бути розвинені, щоб оцінити виконання процесів бізнесу підприємства. Основні чинники для оцінки включають спожиті ресурси, вартість, тривалість бізнес-процесів, і інформаційних обмежень.

Результатом комплексної бізнес-діагностики діяльності підприємств є розробка заходів щодо розвитку системи управління та фінансового оздоровлення підприємств, збільшення рентабель-

ності виробництва, а також щодо підвищення реальної керованості підприємств та її ринкової привабливості. Останнє положення важливо, тому що показує комерційну цінність бізнес-діагностики, її прямий зв'язок з підвищенням фінансових результатів підприємства.

Зазначимо, що спочатку поняття «діагностика» використовувалося лише як медичний термін, на початку ХХ ст. з'являється поняття «технічна діагностика» і тільки в кінці ХХ ст. у сфері економічних досліджень починає застосовуватись термін «економічна діагностика» [5].

Аналіз літературних джерел дає підстави стверджувати, що зміст поняття «діагностика» трактується вченими по-різному (табл. 1).

Таблиця 1 Трактування сутності поняття «діагностика»

Автори	Визначення сутності поняття «діагностика»
Косянчук Т. Ф., Лук'янова В. В., Майорова Н. І., Швил В. В. [6]	Аналіз та оцінка економічних показників роботи підприємства на основі вивчення окремих результатів, іншої інформації з метою виявлення можливих перспектив його розвитку і наслідків поточних управлінських рішень.
Сарай Н. І. [7]	Аналіз та систематизована оцінка основних напрямків діяльності підприємства (економічного, виробничо-технічного та організаційного), яка проводиться для вивчення поточного стану підприємства та виявлення внутрішніх резервів, що можуть бути націлені на його подальший розвиток.
Коваленко О. В., Біла Д. М. [8]	Аналіз і оцінка економічних показників роботи підприємства на основі вивчення окремих результатів, неповної інформації з метою виявлення можливих перспектив його розвитку і наслідків ухвалення поточних управлінських рішень.
Заярна Н. М. [9]	Процес дослідження стану об'єкта, встановлення відхилень від нормального перебігу процесів за допомогою існуючого методологічного інструментарію з метою виявлення проблем, вузьких місць, як нині існуючих, так й таких, що виникатимуть в майбутньому, а також їх усунення та визначення шляхів подолання у майбутньому засобом прийняття ефективних управлінських рішень
Гречан А. П., Радіонова Н. Ю. [10]	Процес розпізнавання і визначення позитивних або негативних (кризових) тенденцій у діяльності підприємства на основі виявлених локальних змін, установлених залежностей, а також показників, що мають особливо великий вплив на ефективність діяльності підприємства.
Дмітрієва О. Г. [11]	Агрегований синтетичний висновок про стан досліджуваного об'єкта, який робиться на основі різної аналітичної інформації, її синтезу та зіставлення.
Тараруєв Ю. О. [12]	Комплексний аналіз поточного стану і перспектив розвитку підприємства з метою розв'язання проблем і використання переваг, що виникають і створюються в процесі його діяльності.
Рібаков М. В. [13]	Домінантна система інструментів управління, призначена здійснювати комплексне вивчення економічної діяльності підприємства з метою формування масивів інформації, придатних висновків та прогнозів для використання при обґрунтуванні управлінських рішень щодо пріоритетних дій підприємства, перспектив його розвитку, а також виявлення проблемних та кризових ситуацій з обґрунтуванням шляхів та засобів їх подолання.

Джерело: сформовано автором на основі [6-13]

Оцінивши представлені визначення, вважаємо, що всі вони передбачають оцінку роботи підприємства та прийняття управлінських рішень. Повніше розкриватиме даний процес таке визначення: діагностика – це процес дослідження стану об'єкта, встановлення відхилень від нормального перебігу процесів за допомогою існуючого методологічного інструментарію з метою виявлення проблем, вузьких місць, як нині існуючих, так й таких, що виникатимуть в майбутньому, а також їх усунення та визначення шляхів подолання у майбутньому засобом прийняття ефективних управлінських рішень.

У своїй праці В. Коваленко зазначає, що важливість здійснення діагностики як методу дослідження визначається її необхідністю у розробці та реалізації стратегії розвитку підприємства та реалізації

ефективного менеджменту. Будучи складовою управлінського процесу, економічна діагностика необхідна для оцінки привабливості підприємства з точки зору зовнішнього інвестора, визначення його позиції в національних та інших рейтингах; діагностика дозволяє виявити резерви і можливості, сильні та слабкі сторони підприємства, визначити напрямки адаптації внутрішніх можливостей організації до змін умов зовнішнього середовища [5].

Джерелами інформації для проведення діагностики та оцінки ефективності діяльності підприємства є переважно дані статистичної та фінансової звітності підприємства. Отримана із цих джерел інформація опрацьовується, будуються аналітичні таблиці одиничних показників, на підставі яких розраховується система узагальнюючих

показників. Вони є базою розрахунку інтегрального показника, на підставі якого можна зробити оцінку ефективності діяльності підприємства [10]. Можуть також використовуватись для проведення діагностики підприємства так звані позаоблікові джерела (матеріали ревізій та внутрішнього аудиту, протоколи нарад, зборів, накази, розпорядження, пояснювальні записки, програми, плани, патенти, ліцензії, тощо) та зовнішні джерела (відкрита інформація офіційних джерел, засобів масової інформації, звітів, довідників, реклам, Інтернету тощо).

Процес діагностування, безумовно, містить у собі процедури аналізу. При цьому його основними завданнями є: вивчення і оцінка стану об'єкта в умовах

обмеженої інформації; визначення відхилень від нормального або оптимального стану об'єкта дослідження; дослідження причин цих відхилень та виявлення причинно-наслідкових зв'язків між показниками; інтерпретація параметрів, процесів і тенденцій, що відбуваються; підготовка коригувальних рішень щодо оптимізації діяльності об'єкта та способів реалізації цих заходів; розробка й адаптація інструментарію діагностики для проведення досліджень [14]. Залежно від обсягів, цілей та напрямів здійснюваних трансформацій, а також доступної інформації про проблемні ділянки діяльності можна здійснювати різні види діагностики підприємства (рис. 2).

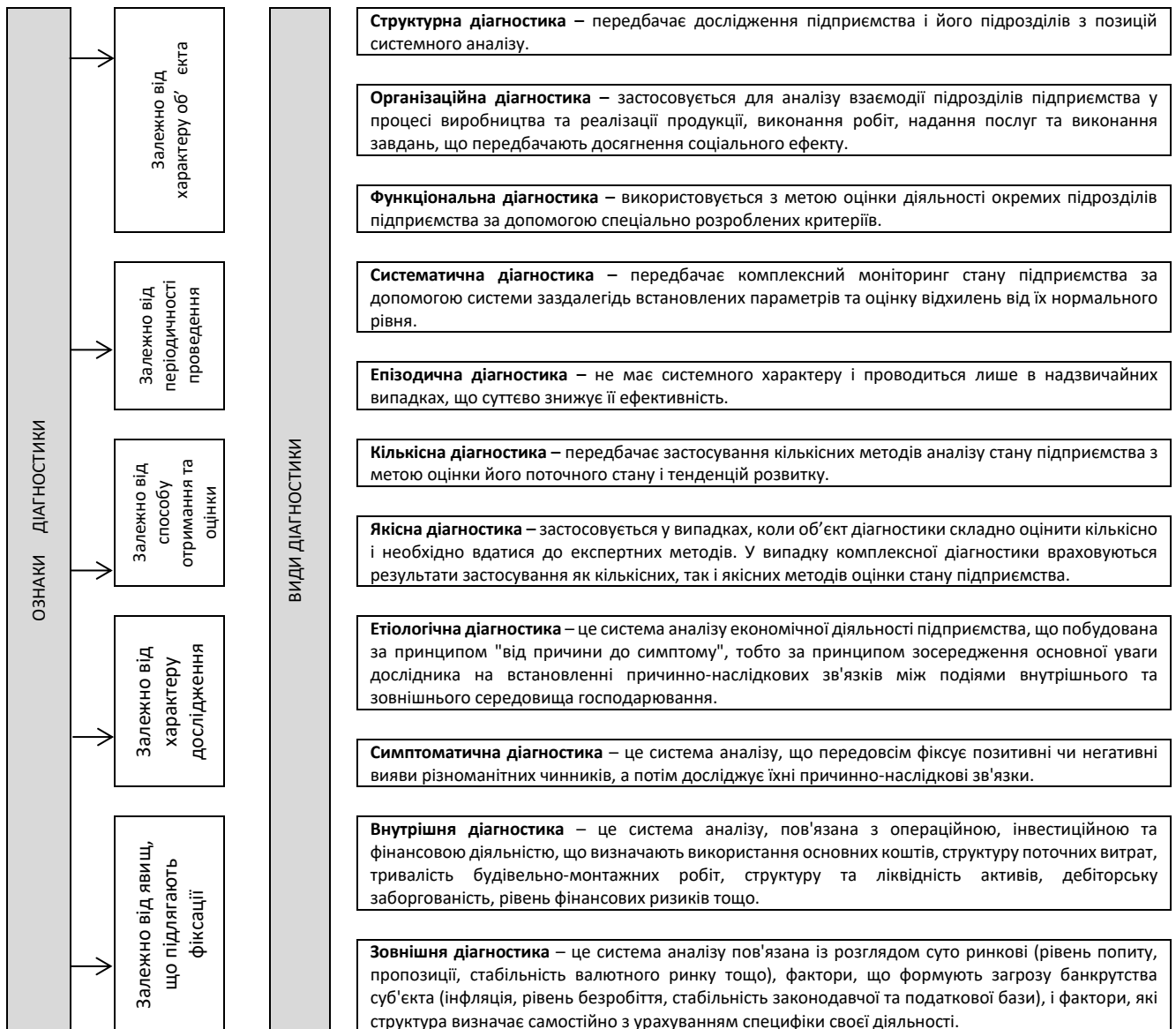

Рисунок 2 – Види діагностики

Джерело: сформовано автором на основі [2; 12]

В економічній науці існує широке коло підходів до визначення основних напрямків діагностики (рис. 3) (економічна діагностика, діагностика банкрутства,

бізнес діагностика, діагностика підприємства, діагностика фінансового стану та інші) але в загальному основу їх складає діагностика

підприємства. Це окремий метод аналізу стану внутрішнього середовища підприємства, встановлення проблем та вузьких місць, які спричиняють відхилення та деформації об'єкта від норми чи цілі, виявлення потенційно сильних та слабких сторін, що, впливають на формування та реалізацію ефективної стратегії організації.

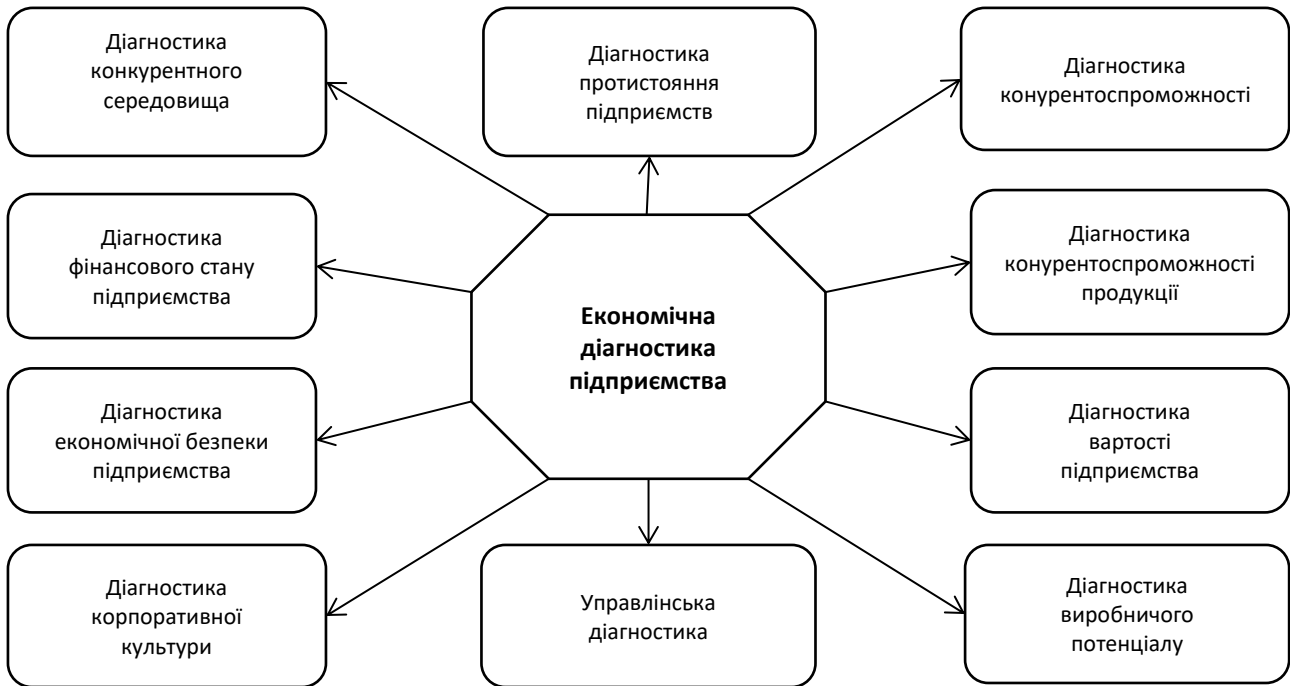

Рисунок 3 – Основні напрямки економічної діагностики підприємства

Джерело: представлено автором на основі [12]

Для того, щоб підприємство добре функціонувало, у діагностиці застосовуються моделі, які дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними та опосередкованими показниками. Існують три основні типи моделей діагностики підприємства, які представлено на рис. 4.

Дескриптивні моделі – моделі описового характеру. Вони є базовими для оцінки фінансового стану підприємства. До них належать:

- система фінансових звітів;
- представлення фінансових звітів в різних аналітичних розрізах;
- горизонтальний і вертикальний аналіз звітності;
- система аналітичних показників;
- аналітичні записки до звітності [15].

Рисунок 4 – Моделі діагностики фінансового стану підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [15]

Усі ці моделі базуються на даних, наведених у різних формах бухгалтерської звітності.

Предикативні моделі – це моделі прогностного характеру. Вони застосовуються для передбачення прибутку підприємства і фінансового стану у майбутньому. Найбільш поширеними з них є:

- розрахунок точки критичного обсягу продаж;
- побудова прогностичних фінансових звітів;

- моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні моделі);
- регресійні моделі;
- моделі ситуаційного аналізу [15].

Нормативні моделі – моделі порівняння фактичних результатів діяльності господарюючих суб'єктів з очікуваними. Ці моделі, насамперед, застосовуються для фінансового аналізу в середині самого

підприємства. Їх сутність зводиться до визначення нормативів по кожній статті витрат у відповідних технологічних процесах та видах продукції, до встановлення передумов для відхилення фактичних результатів від нормативних [15].

Отже, ефективність функціонування кожного підприємства залежить насамперед від того, відповідають чи не відповідають управлінські рішення реальному стану ринкового середовища господарювання (з урахуванням власного потенціалу підприємства). Базою для обґрунтування і прийняття оптимальних управлінських рішень має бути діагностика ефективності діяльності підприємства.

У ході діагностики всі сфери діяльності підприємства аналізуються та оцінюються з позицій досягнення кращого економічного результату за рахунок оптимально ефективного (у тому числі і з погляду ліквідності, уникнення ризику банкрутства) використання наявних ресурсів, передусім фінансових.

Для оцінки ефективності діяльності підприємства А. Гречан та Г. Радіонова пропонують модель діагностики таких показників ефективності:

- 1) виробничої діяльності;
- 2) використання необоротних активів;
- 3) використання трудових ресурсів;
- 4) використання матеріальних ресурсів;
- 5) використання фінансових ресурсів;
- 6) розрахунків з дебіторами і кредиторами [10].

На їх думку, статичний аналіз цих показників покаже досягнутий рівень ефективності діяльності підприємства. Ретроспективний, оперативний, прогнозний та комплексний аналіз через визначення факторів впливу на ефективність діяльності підприємства буде індикатором виявлення трансформаційних процесів відтворення ресурсів підприємства, а оцінка управління ефективністю діяльності підприємства через методи моніторингу, експрес-діагностики та моделі «результат-витрати» дасть об'єктивне визначення ефективності діяльності підприємства [10].

На основі проведених досліджень нами сформовано шляхи покращення діагностики підприємства, а саме:

- розробка цілей із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробка підготовчих заходів та планів при виникненні проблемних ситуацій;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координація дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

За результатами діагностики формується системне бачення керівництвом підприємства проблемних областей, що дозволяє оцінити поточний стан і тенденції розвитку комерційної, виробничої, фінансової складової діяльності підприємства, визначити слабкі місця в управлінні, розставити «по місцях» проблеми, з'ясувати причини і джерела їх виникнення і встановити пріоритети в роботі з проблемами підприємства, оцінити можливі варіанти розв'язання цих проблем, прогнозувати можливі результати, виробити попередні рекомендації з розробки стратегії розвитку підприємства на середньострокову або довгострокову перспективу [16].

Висновки. Отже, головною метою діагностики є встановлення діагнозу досліджуваного об'єкта та виявлення змін його стану з метою формування майбутніх перспектив розвитку. Лише при досягненні визначеної мети на основі формування аналітичної бази даних діагностики можна говорити про перехід до вибору економічної політики та стратегії шляхом розробки та прийняття управлінських рішень. При детальному плануванні, моделюванні і постійному контролі знизиться ризик отримання недостовірних результатів діагностики підприємства. За допомогою діагностичних процедур можна всебічно проаналізувати економічну діяльність підприємств, а також виявити перспективи його розвитку. Разом із цим, діагностика повинна постійно розвиватись, тому на підприємстві доцільно застосовувати заходи, що будуть направлені на її вдосконалення.

Література:

1. Шляга О. В., Фурсик М. В. Сутність діагностики економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2013. Випуск 5. С. 44-54.
2. Яцкевич І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. Одеса : ФОРМ Бондаренко М. О., 2015. 292 с.
3. Durišová Mária Tokarciková Emese. Diagnostic Process of Company Productivity. *Managing Global Transitions*. Vol. 7 (4). pp. 349-366.
4. Kataev M., Bulysheva L., Emelyanenko A. and Bi Z. Enterprise Diagnostics for Evaluation of Enterprise Business Processes. *Journal of Industrial Integration and Management* Vol. 01, No. 02, 1650008 (2016) <https://doi.org/10.1142/S2424862216500081>.
5. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 2(1). С. 17-20.
6. Косянчук Т. Ф., Лук'янова В. В., Майорова Н. І., Швил В. В. Економічна діагностика : навчальний посібник. Львів : Новий Світ. 2000. 2007. 452 с.
7. Сарай Н. І. Економічна діагностика : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2015. с. 165.
8. Коваленко О. В., Біла Д. М. Роль економічної діагностики у процесі прийняття рішень. *Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції і інноваційного розвитку*. Зб. наук. праць Міжн. наук.-практ. конф. 24-25 квіт. 2014 р. Том 2. С. 56-58.
9. Зяярна Н. М. Сутність діагностики стану господарської діяльності підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010.

Вип.20.14. С.142-147.

10. Гречан А. П., Радіонова Н. Ю. Діагностика ефективності діяльності підприємств. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_10_1/Grechina.pdf (дата звернення: 14.08.2019).
11. Дмитриева О. Г. Региональная экономическая диагностика. Спб. Изд-во. Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. 1992. 127 с.
12. Тараруєв Ю. О. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика». Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 93 с.
13. Рибаків М. В. Діагностичні та контролінгові процедури в управлінні аграрними підприємствами. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 66-75.
14. Глухарев С. М. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика» Харків : ХНАМГ, 2008. 118 с.
15. Куріненко О. В. Переваги та недоліки існуючих моделей оцінки фінансового стану підприємства. *Моделювання регіональної економіки*. 2010. № 2. С. 42-50.
16. Мулик Т. О. Роль економічної діагностики в діяльності підприємства. *Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу*: тези виступів Міжнар. наук. конф. Житомир, 2017. С. 343-345.

References:

1. Shlyaha, O. V. & Fursyk, M. V. (2013). The essence of diagnostics of the economic state of the enterprise in modern conditions of management. *Ekonomichnyy visnyk Zaporizkoyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi*, 5, 44-54.
2. Yatskevych, I. V. (2015). Ekonomichna diahnostryka [Economic diagnostics]. Odesa: FOP Bondarenko M. O.
3. Durišová Mária Tokarciková Emese. Diagnostic Process of Company Productivity. *Managing Global Transitions*, 7 (4), 349-366.
4. Kataev, M., Bulysheva, L., Emelyanenko, A. & Bi, Z. (2016). Enterprise Diagnostics for Evaluation of Enterprise Business Processes. *Journal of Industrial Integration and Management*, 01(02), 1650008 (2016) <https://doi.org/10.1142/S2424862216500081>.
5. Kovalenko, V. V. (2016). Theoretical approaches in determining the essence of enterprise diagnostics. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, 2(1), 17-20.
6. Kosyanchuk, T. F., Lukyanova, V. V., Mayorova, N. I. & Shvyl, V. V. (2000). *Ekonomichna diahnostryka* [Economic diagnostics]. Lviv: Novyy Svit.
7. Saray, N. I. (2015). *Ekonomichna diahnostryka* [Economic diagnostics]. Ternopil: TNEU.
8. Kovalenko, O. V. & Bila, D. M. (2014). Rol ekonomichnoyi diahnostryky u protsesi pryynyattya rishen [The role of economic diagnostics in decision making]. *Ekonomyka y menedzhment – 2013: perspektyvy intehratsiyi i innovatsiynoho rozvytku* [Economics and Management - 2013: Prospects for Integration and Innovative Development], 56-58.
9. Zayarna, N. M. (2010). The essence of diagnostics of the state of economic activity of the enterprise. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny*, 20.14, 142-147.
10. Hrechana, A. P. & Radionova, N. YU. Diagnosis of efficiency of enterprise activity. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_10_1/Grechina.pdf.
11. Dmytryeva, O. H. (1992). *Rehionalnaya ekonomicheskaya dyahnostryka* [Regional economic diagnostics]. Spb.: Yzd-vo. Sankt-Peterburhskoho unyversyteta ékonomyyky y fynansov.
12. Tararuyev, YU. O. (2012). *Konspekt lektsiy z kursu «Ekonomichna diahnostryka»*. Khark. nats. akad. misk. hosp-va. Kharkiv: KHNAMH.
13. Rybakov, M. V. (2017). Diagnostic and control procedures in management of agricultural enterprises. *Aktualni problemy innovatsiyanoi ekonomiky*, 1, 66-75.
14. Hlukharyev, S. M. (2008). *Konspekt lektsiy z kursu "Ekonomichna diahnostryka"* [summary of lectures on the course "Economic diagnostics"]. Kharkiv: KHNAMH.
15. Kurinyenko, O. V. (2010). Advantages and disadvantages of existing models of estimation of the financial state of the enterprise. *Modelyuvannya rehionalnoyi ekonomiky*, 2, 42-50.
16. Mulyk, T. O. (2017). The role of economic diagnostics in the activity of the enterprise. *Rozvytok obliku, analizu i audytu subyektiv suspilnoho interesu*. Zhytomyr, 343-345.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License